

Länsstyrelsen
Stockholm

Ridöns naturreservat

Södertälje kommun

2025-12-08

Innehållsförteckning

Beslut om bildande av Ridöns naturreservat i Södertälje kommun

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta

Bilaga 2. Föreskriftskarta

Bilaga 3. Skötselplan

Bilagor till skötselplan

A. Skötselkarta

Bilaga 4. Teknisk beskrivning med inmätningsskarta

Bilaga 5. Hur man överklagar

Enligt sändlista

Beslut om bildande av Ridöns naturreservat i Södertälje kommun

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Ridön
Kommun	Södertälje
Naturvårdsregister-ID	2200075
Socken	Överenhörna
Naturgeografisk region	Boreonemoral region, Svealands sprickdalslandskap
Läge	Reservatet omfattar östra delen av Ridön som ligger 16,5 km norr om Nykvarn och 18 km nordväst om Södertälje
Fastigheter	Del av Ridö 3:1
Fastighetsägare	Staten genom Fortifikationsverket
Areal	736,2 hektar varav 162,3 hektar land
Reservatsförvaltare	Länsstyrelsen i Stockholms län

Beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) beslutar Länsstyrelsen att förklara det område som avgränsats på bifogad karta (bilaga 1), som naturreservat.

Naturreservatets namn ska vara Ridön.

Syftet med naturreservatet ska vara att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer, såsom variationsrika barrblandskogar och strandskogar, samt att nyskapa värdefulla naturmiljöer och livsmiljöer. Reservatets möjligheter för friluftsliv ska tillvaratas samtidigt som naturmiljöns värden tillvaratas och utvecklas.

Syftet ska uppnås genom att:

- området undantas från skogsbruk,

- områdets skogsmark i huvudsak utvecklas under naturliga processer där naturvårdsbränning är en prioriterad skötselåtgärd i lämpliga intervall inom de delar av skogsmarken som lämpar sig för det,
- området skyddas från anläggningar och andra exploateringsföretag på land och i vatten,
- området hålls tillgängligt för friluftslivet genom enkla anordningar såsom reservatsinformation och markerad stig.

Prioriterade bevarandevärden

- Den biologiska mångfalden med de arter som är knutna till områdets naturmiljö.
- Naturmiljön med de livsmiljöer som finns i området och de livsmiljöer som kan tillskapas genom naturvårdsbränningar.
- De variationsrika barrblandskogarna med inslag av ädellövträd.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla i reservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområde

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. avverka eller skada träd och buskar eller utföra annan skoglig åtgärd,
2. ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. på land eller i vatten bedriva täkt, gräva, schakta, spränga, dika, utfylla, tippa, muddra, dumpa eller bedriva annan verksamhet som kan förändra områdets topografi, dräneringsförhållanden, bottenar eller vattenomsättning,
4. uppföra eller upplåta mark för vindkraftverk, byggnad, mast, torn eller annan anläggning eller anordna upplag,

5. anlägga väg eller uppställningsplats för fordon, båtar eller andra farkoster,
6. kalka, använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel eller gödselmedel,
7. bedriva jakt på morkulla, tjäder, orre och järpe,
8. stödutfodra vilt eller anlägga åtel,
9. plantera in, så eller sätta ut växter, djur eller andra organismer som är främmande för området och inte ingår naturligt i områdets naturgeografiska region,
10. sätta upp skylt, affisch eller liknande anordning.

Utan länsstyrelsens tillstånd är det förbjudet att:

11. uppföra byggnad eller anläggning som behövs för reservatets skötsel eller för friluftslivets behov,
12. dra fram mark-, vatten- eller luftledning,
13. anlägga stig,
14. anlägga ny sjösäkerhetsanordning.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om skyldighet att tåla visst intrång

Markägare, arrendator och annan innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla följande anordningar och åtgärder för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatets gränser samt uppsättning av reservatsskyltar och övriga upplysningsskyltar,
2. naturvårdande skötselåtgärder i form av fällning av träd och buskar, ringbarkning, kvarlämnande av död ved, vassröjning, naturvårdsbränning (och till naturvårdsbränning hörande förberedelser och åtgärder),
3. enklare anordningar för friluftslivet såsom markerad stig, rastplats och eldplats,

4. undersökningar av växt- och djurlivet samt övriga natur- och kulturförhållanden och friluftsliv i reservatet,
5. åtgärder i syfte att minska utbredning samt förebygga etablering och spridning av invasiva främmande arter,
6. åtgärder att vid behov minska utbredning av ej önskvärda främmande arter som inte är klassade som invasiva,
7. fällning eller kapning av träd som utgör risk för skada på människor eller egendom; åtgärdade träd lämnas inom naturreservatet.

De planerade åtgärderna beskrivs närmare i beslutad skötselplan (bilaga 3).

Föreskrifterna (B) ovan ger förvaltaren rätt att utföra dessa åtgärder, men det är inte ett bindande krav. Länsstyrelsen kan inte garantera när åtgärderna kommer att genomföras, vilket styrs av behov och de medel som finns att tillgå.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

Föreskrifter under punkt C gäller såväl allmänheten som markägare och innehavare av särskild rätt.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. gräva, hacka, borra eller på annat sätt skada berg, jord eller sten,
2. fälla eller på annat sätt skada såväl levande som döda träd och buskar,
3. skada vegetationen genom att gräva upp växter eller ta bort mossor, lavar eller vedlevande svampar.

Undantag från föreskrifterna anges under punkt D nedan.

D. Undantag från föreskrifterna

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte gälla följande:

1. reservatsförvaltaren eller den som förvaltaren utser får utföra de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och som anges i föreskrifterna B1–B7,

2. innehavaren av ledningen får utföra normalt underhåll av ledning,
3. väghållaren får underhålla befintliga vägar/brukningsvägar och dess vägområde (se bilaga 2),
4. markägaren eller den som markägaren utser får bekämpa invasiva främmande arter efter samråd med Länsstyrelsen,
5. träd som fallit över väg eller stig får kapas och dras åt sidan,
6. underhåll (såsom åtgärder för att bibehålla funktionen), avetablering, samt återplacering av sjösäkerhetsanordningar som Sjöfartsverket håller enligt sjötrafikförordningen (1986:300) eller som inrättats enligt denna förordning, samt av objekt som är utpekade som riksintresse för sjöfarten och andra objekt väsentliga för sjöfarten.

Ovanstående undantag gäller reservatsföreskrifterna. Länsstyrelsen erinrar om att oavsett undantag kan prövning enligt andra bestämmelser i miljöbalken eller annan lagstiftning erfordras.

Föreskrifternas ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då författningen utkom från trycket i länets författningssamling.

Enligt 7 kap. 30 § andra stycket miljöbalken gäller ordningsföreskrifterna under C omedelbart även om de överklagas.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länsstyrelsen bifogad skötselplan (bilaga 3) med mål, riktlinjer och åtgärder för reservatets skötsel och förvaltning.

I enlighet med 2 § andra stycket förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. är Länsstyrelsen i Stockholms län förvaltare i naturvårdshänseende för naturreservatet.

Upplysningar

I reservatet gäller också övriga bestämmelser till skydd för natur- och kulturmiljön. Bland dessa kan nämnas följande:

- Bestämmelserna i 16 § lagen (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter om att hundar under tiden 1 mars–20 augusti ska hindras från att springa lösa i marker där det finns vilt. Under övrig tid ska hunden hållas under sådan tillsyn att den hindras från att förfölja vilt, när den inte används vid jakt.
- Fridlysningsbestämmelserna. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259), med undantag för sådan jakt som är tillåten enligt samma lag. Fridlysningsbestämmelser för växter och djur finns även i 8 kap. miljöbalken och i artskyddsförordningen (2007:845).
- Skydds- och ordningsföreskrifter som framgår av Länsstyrelsens beslut om Södra Mälarens vattenskyddsområde (diarienummer 513-9197-2012).
- Terrängkörningsförbudet i terrängkörningslagen (1975:1313).
- Undantagen från terrängkörningsförbudet, vilka anges i 1 och 3 §§ terrängkörningsförordningen (1978:594). Undantaget gäller bland annat uttransport av fäلت vilt, utryckningsfordon och liknande, samt statliga tjänstemän i tjänsteärendet.
- Enligt kulturmiljölagen (1988:950) ska enskilda såväl som myndigheter visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas.
- Förbudet mot nedskräpning enligt 15 kap. 26 § miljöbalken.
- Förbudet mot att släppa ut toalettavfall från fritidsbåtar i hav, sjöar och inre vattendrag. Hela Sveriges sjöterritorium omfattas enligt Transportstyrelsens föreskrifter (TSFS 2012:13) om ändring i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:96) om åtgärder mot förorening från fartyg.
- Strandskyddsbestämmelserna enligt 7 kap. miljöbalken.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Beskrivning av området

Ridön är en cirka 390 hektar stor ö i Mälaren. Ön utgörs till övervägande del av skogsmark som domineras av barrskogar. Centralt på Ridön finns dock ett relativt stort sammanhängande

lövskogsområde med ädellövskogsmiljöer i anslutning till och kring hävdade marker. Ridöns naturreservat utgörs av öns östra del med dess barrblandskogar och omfattar cirka 170 hektar land. Dominerande jordarter är svallsediment, grus och sandig morän som troligen härrör från vattensorterade isälvsediment.

Den östra delen av Ridöns barrblandskogar består i huvudsak av barrskogar där skogsbruk har bedrivits sedan länge. Det innebär att det finns allt från relativt nyligen avverkade områden, hyggen under olika skeden av föryngring (upp till cirka 30 år), yngre skogar (cirka 30–60 år) som ofta domineras av antingen tall eller gran. I flera fall har de dock utvecklats till lövträdsrika skogar. Det finns även äldre områden med skog över 90 år. Utmed Ridöns stränder finns i allmänhet en zon av varierande bredd med äldre skog som sparats vid skogsbruksåtgärder, likaså på de östra delarna.

Trots att området har varit påverkat av skogsbruk under lång tid, finns delar som inte brukats lika intensivt. I mer ostörda delar har flera rödlistade och skyddsvärda arter noterats. Artfynden i området innefattar ekticka, svartöra, talticka, gråtrut och mindre hackspett.

Reservatet ligger i Mälarens värdestrakt, enligt "Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län".

Riksintressen

Ridön ingår i ett riksintresse för yrkesfiske enligt 3 kap. 5 § miljöbalken samt omfattas av riksintresse för friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken. Med hänsyn till Mälaren med öar och strandområdets samlade natur- och kulturvärden omfattas reservatet av riksintresse enligt 4 kap. 1 och 2 §§ miljöbalken.

Södra Mälarens vattenskyddsområde

Hela naturreservatet omfattas av Södra Mälarens vattenskyddsområde som bildades maj 2024 (diarienummer 513-9197-2012) genom Länsstyrelsen i Södermanlands och Stockholms läns beslut.

Syftet med vattenskyddsområdet är att stärka skyddet för de aktuella vattentäkterna och säkra vattenförsörjningen ur ett flergenerationsperspektiv. Vattenskyddsområdets föreskrifter begränsar sådana verksamheter, hantering och åtgärder som riskerar att förorena såväl ytvattnet som grundvattnet.

Stockholms läns skogsstrategi

Ridöns naturreservat ligger inom det landskap som utgör Mälarens värdetrakt i "Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län". Bland de naturtyper som ska prioriteras för skydd inom värdetrakten finns ädellövträd, ädellövskog, tallskogar med höga naturvärden samt sandbarrskogar. Äldre grova tallar i strandnära lägen som kan vara boträd för rovfåglar pekas också ut som mycket viktiga att bevara. Därutöver omfattas den västra delen av Ridön av Länsstyrelsens värdetrakt för ek "Nykvarn".

Miljökvalitetsmål och ekosystemtjänster

Riksdagen har beslutat om en samlad miljöpolitik för ett hållbart Sverige. Det övergripande målet är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen i Sverige är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Detta övergripande mål kallas generationsmålet. För att nå generationsmålet finns 16 nationella miljökvalitetsmål med preciseringar samt etappmål inom olika områden.

Skydd av områdets skog bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålen Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv.

Länsstyrelsen bedömer att Ridöns naturreservat bidrar med skydd av ekosystemtjänster från områdets skogar. Med ekosystemtjänster menas alla produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. De ekosystemtjänster som identifierats är klimatreglering genom kolinlagring, luftrening, biologisk kontroll av arter, naturupplevelser och rekreation.

Ärendets beredning

I Naturvårdsverkets rapport "Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden" samt i av Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen framtagna "Nationell strategi för skötsel av formellt skyddade och frivilligt avsatta skogar till 2030" pekas naturvårdsbränning ut som en prioriterad och mycket viktig åtgärd i arbetet för bevarande av biologisk mångfald i skogslandskapet. Länsstyrelsen har hittills, av såväl resursskäl som liten tillgång på lämpliga områden att bränna, inte aktivt arbetat med naturvårdsbränning vid skötsel av naturreservaten. Det är dock utan tvekan en mycket viktig naturvårdsåtgärd som direkt har stor betydelse för flera skogslevande arter, såväl insekter som brandgynnade växter. Indirekt är det en viktig skötselåtgärd även för

arter som är knutna till död ved då det vid naturvårdsbränningar uppstår död och döende ved som lämnas att multna ned på plats. Att hitta områden som är lämpliga för naturvårdsbränning i länet är en stor utmaning.

Den östra delen av Ridön torde ur detta perspektiv vara ett lämpligt område för att långsiktigt arbeta med återkommande naturvårdsbränningar. Länsstyrelsen föreslog med utgångspunkt i detta att marken borde föras över till Naturvårdsverket i syfte att nyttjas för naturvårdsändamål då Statens fastighetsverk (SFV) år 2013 avsåg att försälja fastigheter i området som omfattade bland andra Ridön. Fastigheterna som omfattar hela Ridön, Södertälje Ridö 1:1, 2:1 och 3:1, överfördes till Naturvårdsverket år 2016.

En naturvärdesinventering av terrestra miljöer som omfattar hela Ridön genomfördes år 2018. Länsstyrelsens avvägning mellan naturnyttan och förvaltningskostnader för områden har resulterat i att endast de östra och mindre skötselintensiva delarna av Ridön ingår i det naturreservat som bildas.

Någon omfattande inventering av vattenområdet har inte genomförts, däremot genomfördes lokala undersökningar av makrofyter och bottenfauna i samband med framtagandet av skötselplanen. Därför är de limniska värdena till stor utsträckning inte kända och har inte utgjort grund för avgränsning. Vattenområdet har inkluderats i naturreservatet framför allt av arronderingsskäl.

Förvaltningsansvaret för Ridön har förts över till Fortifikationsverket år 2025. I samband med att fastigheterna överfördes medgav Fortifikationsverket att naturreservat kan bildas på Ridöns östra del inklusive delar av det vattenområde som hör till fastigheten.

Samråd med Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har genomförts. Förslaget till beslut har sänts på samråd till markägaren, övriga sakägare och myndigheter i enlighet med 24–26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Yttranden har kommit in från Fortifikationsverket, Stockholm Vatten och Avfall, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Södertälje kommun, Försvarmakten, Sjöfartsverket, Telge Nät, Trafikverket och Stockholms Orienteringsförbund. Dessa beskrivs närmare nedan:

- Fortifikationsverket har framfört ett flertal synpunkter på Länsstyrelsens förslag till beslut. En av dessa är ett önskemål om att visa vägar som omfattas av undantag D3 på en karta. I syfte att tydliggöra detta undantag har Länsstyrelsen lagt till en föreskriftskarta, se bilaga 2. Därutöver har Fortifikationsverket påpekat att det finns ett flertal bryggor och kajer på ön som ska kunna underhållas framöver och efterfrågat ett undantag för dessa. Eftersom dessa bryggor och kajer ligger utanför naturreservatet, kan inte Länsstyrelsens beslut reglera hur de ska skötas. Fortifikationsverket har också efterfrågat ett undantag för passröjning i samband med eventuell jakt. Länsstyrelsen anser det inte lämpligt att föra in ett övergripande undantag för detta ändamål eftersom det i dagsläget inte finns några jaktpass i området. Om behov av passröjning kommer att uppstå, kan det hanteras genom att eventuella jakträttsinnehavare ansöker om dispens från reservatsföreskrifterna. Utöver det har Fortifikationsverket bett om gränsjustering i västra delen av naturreservatet i syfte att undanta en gammal inägan från naturreservatet. Länsstyrelsen har respekterat detta önskemål och justerat reservatsgränsen så att den gamla inägan förlagts utanför naturreservatet.
- Skogsstyrelsen tillstyrker reservatsbildandet och har framfört ett par synpunkter. Skogsstyrelsen har föreslagit att frihuggning av grova gamla träd borde tillåtas inom fler områden som lämnas i huvudsak för fri utveckling. Länsstyrelsen inser nytta av denna skötselåtgärd och har därför inarbetat förslaget i skötselplanen. Därutöver anser Skogsstyrelsen att även den västra delen av Ridön borde erhålla ett långsiktigt skydd som naturreservat med utgångspunkt i de höga naturvärdena. Länsstyrelsen delar Skogsstyrelsens syn i denna fråga och är öppen för fortsatt arbete med formellt skydd även på västra delen av ön.
- Södertälje kommun är positiv till bildandet av förslaget naturreservat. Kommunen har inhämtat synpunkter från Telge Nät, huvudman för Södra Mälarens vattenskyddsområde, och har lämnat några synpunkter med koppling till Mälaren som råvattentäkt. Kommunen erinrar om att vid planering och genomförande av skötselåtgärder, såsom naturvårdsbränning, tillräckliga skyddsåtgärder vidtas för att inte riskera negativ påverkan på vattenkvaliteten. Därutöver påpekar kommunen att föreslagna naturreservatet omfattas av både primär och sekundär skyddszon i Södra Mälarens vattenskyddsområde och

att vid utförande av naturvårdsbränning behöver vattenproducenten kontaktas. Länsstyrelsen delar kommunens syn i denna fråga och har därför kompletterat skötselplanen på så vis att åtgärder kopplade till naturvårdsbränning ska vara överens med skydds- och ordningsföreskrifter för vattenskyddsområdet samt att varje bränningsplan som tas fram inför naturvårdsbränning ska förankras med vattenproducenten och att skyddsåtgärder ska vidtas för att minimera risk för förorening av dricksvatten.

- Sjöfartsverket noterade i sitt yttrande att allmän farled passerar igenom naturreservatet samt att sjösäkerhetsanordning "Stora leran" befinner sig i sydöstra hörnet av Ridöns naturreservat. Sjöfartsverket har uttryckt ett önskemål om ett undantag från reservatsföreskrifterna för nyetableringar och underhåll av sjösäkerhetsanordningar, samt underhåll av objekt utpekade som riksintresse för sjöfarten eller andra objekt väsentliga för sjöfarten. Länsstyrelsen har kompletterat reservatsföreskrifterna med ett undantag, D6, för underhåll, avetablering samt återplacering av sådana objekt. Nyetablering av sjösäkerhetsanordningar däremot kräver Länsstyrelsens tillstånd i syfte att säkerställa att sådana åtgärder utgör den minsta möjliga påverkan på områdets naturvärden.
- Övriga i sändlistan för remissen har inget att erinra eller har avstått från att yttra sig i ärendet.

Utöver justeringar som gjorts utifrån inkomna yttranden har Länsstyrelsen gjort några mindre justeringar av redaktionell karaktär.

Motivering till beslutet

Det föreslagna reservatet utgörs av ur naturvårdssynpunkt intressant skog och områdets storlek såväl som mångfald av biotoper är en viktig naturvårdskomponent i sig. Området ligger inom Mälarens värdestrakt där ädellövskogar och tallskogar vid stränder bör prioriteras för skydd. Därutöver, i den reviderade nationella strategin för formellt skydd av skog (2024), pekas flera skogstyper som förekommer på Ridön ut. Triviallövskog med ädellövinslag och sandbarrskog inklusive åsbarrskog klassas som prioriterade skogstyper samt ädellövskog och svämlövskog utpekas som särskilt prioriterade skogstyper för formellt skydd.

Det råder brist på viktiga biologiska strukturer i skogen, till exempel död ved av olika kvaliteter och i olika miljöer. Ett stort antal arter och naturtyper har dålig eller otillfredsställande bevarandestatus och många skogslevande arter är hotade. Inom naturreservatet kommer viktiga miljöer och strukturer att utvecklas, återskapas och bevaras, vilket gör att skydd av området bidrar till att stärka den biologiska mångfalden. Därutöver inser Länsstyrelsen ett behov av att förbättra kunskapsläget för områdets limniska värden framöver.

Skogsavverkning och annan exploatering skulle innebära att områdets naturvärden äventyrades ännu mer. Med anledning av detta har Länsstyrelsen tagit upp frågan om bildande av naturreservat.

Förenlighet med hushållningsbestämmelser, översiktsplan och RUFS

Länsstyrelsen bedömer att ett naturreservat i det aktuella området är förenligt med Södertälje kommuns översiktsplan antagen den 28 oktober 2013 samt med hushållningsbestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken. Ridön ligger inom ett av de områden som i översiktsplanen utpekats som stora sammanhängande, opåverkade skogsområden som endast är obetydligt påverkade av exploateringar i enlighet med bestämmelserna i 3 kap. 2 § miljöbalken. Sådana områden anses i översiktsplanen ha stor betydelse för skogslevande djur, växter och svampar och för det rörliga friluftslivet.

Länsstyrelsen bedömer även att naturreservatet är förenligt med RUFS 2050 (Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen). I RUFS är Ridön utpekad som ett område med stora samlade rekreations-, natur- och kulturvärden.

Intresseprövning

Vid en vägning mellan enskilda och allmänna intressen enligt 7 kap. 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att det för att skydda och bevara ovanstående naturvärden finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området med förordnande om föreskrifter för att skydda området, samt att fastställa en skötselplan. För att uppnå det starka skydd som behövs för att skydda områdets naturvärden bör föreskrifterna bland annat omfatta förbud mot såväl exploateringsföretag som skogsbruk.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet, se bilaga 5.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta Länsstyrelsen för frågor via telefon eller e-post. Telefonnummer och e-postadress finns längst ner på första sidan. Ange ärendets diarienummer eller ärendebeteckning vid kontakt med Länsstyrelsen. Du hittar numret uppe till höger på första sidan.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Cecilia Skingsley med miljöhandläggare Aivars Dunsis som föredragande. I den slutliga handläggningen har också tillförordnad avdelningschef Anders Lindblom, avdelningschef Helena Remnerud och jurist Tina Stuube medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Kungörelse

Beslutet kungörs i ortstidning samt i Stockholms läns författningssamling.

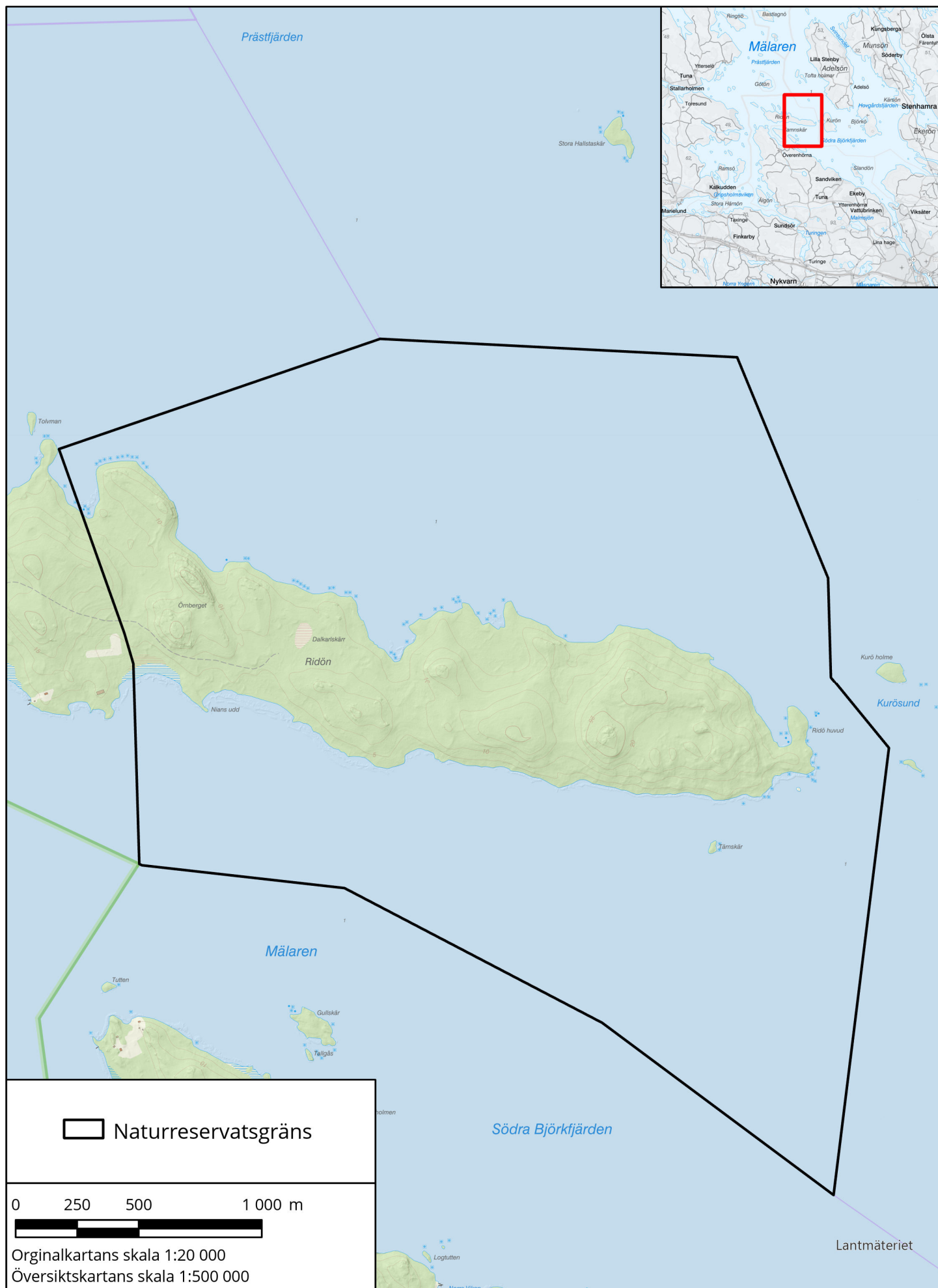
Sändlista

Fortifikationsverket, fortv@fortifikationsverket.se
Stockholm Vatten och Avfall, registraturet@svoa.se
Södertälje kommun, sodertalje.kommun@sodertalje.se
Naturvårdsverket, via VIC Natur
Havs- och vattenmyndigheten, via VIC Natur
Lantmäterimyndigheten i Södertälje kommun, via VIC Natur
Riksantikvarieämbetet, registrator@raa.se
Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se
Sveriges geologiska undersökning, sgu@sgu.se
Transportstyrelsen, kontakt@transportstyrelsen.se
Försvarsmakten, Högkvarteret, exp-hkv@mil.se
Kustbevakningen, Region nordost, registrator@kustbevakningen.se
Polismyndigheten, Polisområde Stockholm syd,
registrator.stockholm@polisen.se

Polismyndigheten, Sjöpolis enheten,
sjopolisen.stockholm@polisen.se
Sjöfartsverket, Sjökarteenheten, sjofartsverket@sjofartsverket.se

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Föreskriftskarta
3. Skötselplan
 - Bilagor till skötselplan:
 - A. Skötselkarta
4. Teknisk beskrivning med inmätningsskarta
5. Hur man överklagar

Bilaga 3 till beslut

Skötselplan för Ridöns naturreservat, Södertälje kommun

Utkast till denna skötselplan har utarbetats av Calluna AB, på uppdrag av Länsstyrelsen i Stockholms län inför bildandet av Ridöns naturreservat. Länsstyrelsen har därefter bearbetat dokumentet.

Planen är indelad i en beskrivning av området och en plan för reservatets skötsel. Skötselplanen är en bilaga till reservatsbeslutet och fastställs samtidigt som reservatet bildas. Naturreservatets syfte, reservatsföreskrifter samt grunden för reservatsbildningen återfinns i reservatsbeslutet.

Innehåll

Skötselplan för Ridöns naturreservat, Södertälje kommun	1
1. Beskrivning av reservatet	2
Översikt.....	2
Läge och avgränsning	2
Värdetrakt	2
Naturtyper	2
Naturförhållanden	3
Historisk markanvändning.....	7
Slitage- och störningskänslighet.....	8
Byggnader och anläggningar.....	8
Jakt och fiske.....	8
2. Plan för områdets skötsel	9
Övergripande mål och skötsel	9
Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper.....	9
Södra Mälarens vattenskyddsområde	10
Åtgärder som rör hela reservatet.....	10
Skötselområden	12
Friluftsliv	17
Reservatsförvaltning och tillsyn	18
3. Litteraturlista	20
4. Bilagor	22

1. Beskrivning av reservatet

Översikt

Naturreservatet utgörs av barrblandskog på Ridöns östra del där skogsbruk har bedrivits sedan länge. Skogen är väldigt varierad och består av relativt nyligen avverkade områden såväl som områden med äldre skog. Trädbestånd domineras av antingen tall eller gran, dock i flera fall finns det ett påtagligt inslag av lövträd. Reservatet omfattar 736 hektar (cirka 162 hektar land och 574 hektar vatten).

Läge och avgränsning

Ridön ligger 16,5 kilometer norr om Nykvarn och 18 kilometer nordväst om Södertälje. Reservatets avgränsning i norr, öster och söder sammanfaller med den befintliga fastighetsgränsen för Ridö 3:1. I väst utgörs områdets avgränsning av en linje över ön med en brytpunkt för att undanta en gammal inäga. Reservatet omfattar även ett vattenområde med grundområde och ett par mindre skär söder om Ridö huvud.

Värdetrakt

Naturreservatet ingår i ett skogslandskap som brer ut sig runt om Mälaren i norra delen av Södertälje kommun. Detta landskap utgör en del av Mälarens värdetrakt i "Stockholms läns strategi för formellt skydd av skog".

Mälarens värdetrakt är en utpräglad lövskogstrakt. Bland de naturtyper som ska prioriteras för skydd inom värdetrakten finns ädellövträd, ädellövskog samt tallskogar med höga naturvärden. Äldre grova tallar i strandnära lägen som kan vara boträd för rovfåglar pekas också ut som mycket viktiga att bevara.

Naturtyper

Naturreservatets areal har indelats i naturtyper enligt Nationella marktäckedata (NMD) som genereras automatiskt och baseras på satellitdata (Tabell 1). Dessa arealer kan skilja sig åt jämfört med de arealer som redovisas för de olika markslagen i skötselområdena i skötselplanens plandel.

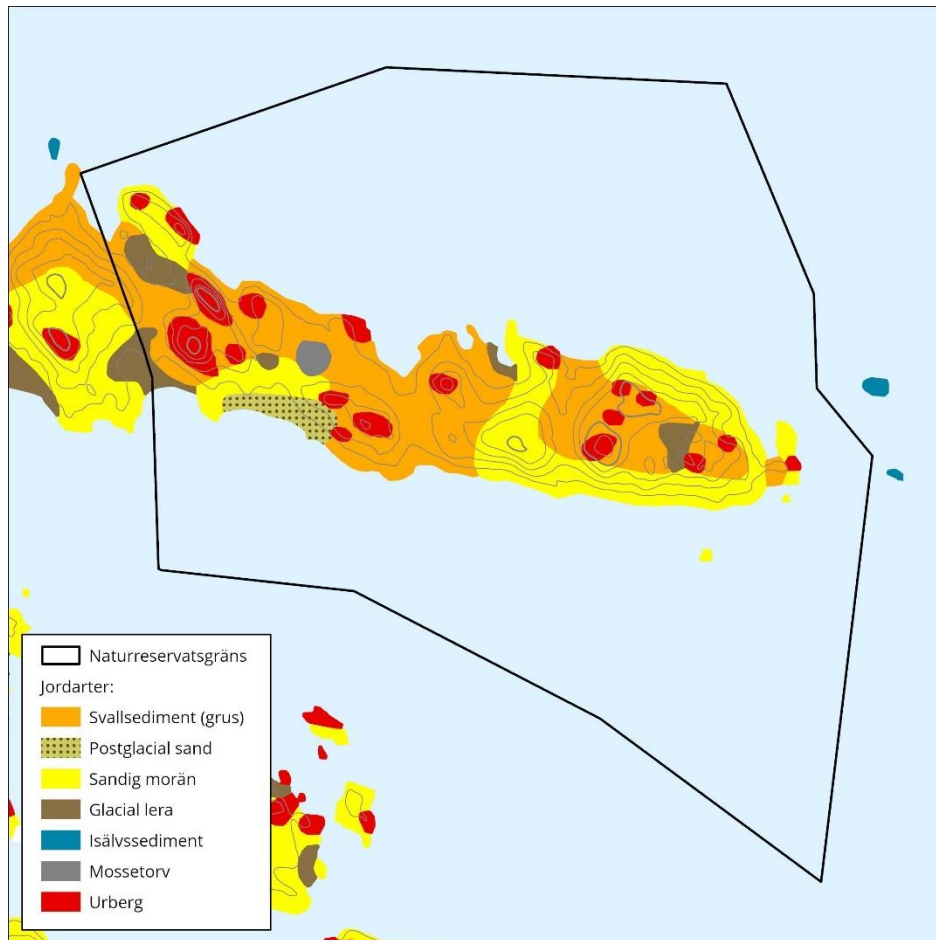
Tabell 1. Fördelningen av naturtyper enligt NMD i hektar.

Naturtyp	Areal (ha)
Tallskog	16,8
Granskog	7,0
Barrblandskog	35,5
Lövblandad barrskog	76,7
Triviallövskog	6,7
Ädellövskog	1,1
Triviallövskog med ädellövinslag	1,5
Lövblandad barrskog (på våtmark)	0,4
Triviallövskog (på våtmark)	1,2
Temporärt ej skog	13,3
Öppen våtmark	1,1
Övrig öppen mark utan vegetation	0,3
Övrig öppen mark med vegetation	1,9
Sjö och vattendrag	572,6
Totalt	736,2
Varav produktiv skogsmark	158,4

Naturförhållanden

Geologi och topografi

Största delen av naturreservatets berggrund består av magmatiska bergarter i form av granit och pegmatit, vilka bildades för 1,85–1,75 miljarder år sedan, förutom vattenområdet i söder där bergarten utgörs av gråvacka, vilken är en äldre bergart som bildades för 1,96–1,87 miljarder år sedan. Jordarterna som överlagrar berggrunden domineras av svallsediment, grus och sandig morän som troligtvis härrör från vattensorterade isälvsediment (Fig. 1). Även glacial lera och postglacial sand förekommer, dock i mindre utsträckning. Flera mindre områden saknar jordlager och utgör hållmarker som är spridda inom hela naturreservatet. Runt Dalkarlskärret finns ett relativt litet område med mossetorv. Området ligger på mellan cirka 2 och 36 meter över havet, med den högsta punkten i östra delen av naturreservatet.

Figur 1. Utbredning av jordarterna i eller nära markytan i Ridöns naturreservat. Källa: © Sveriges geologiska undersökning, Jordarter. Bakgrundskarta: SWEREF 99 TM, © Lantmäteriet, geodatasamverkan 2025.

Skogsmarken

Den berörda delen av Ridön består av framför allt skogsmark, vilken utgörs av flera olika skogstyper. Barr- och blandskog dominerar men det finns mindre områden som består av ädellövskog, triviallövskog med ädellövinslag och svämlövskog.

De centrala och östra delarna av reservatet domineras av produktionsskog med en blandning av röjnings-, gallrings- och slutavverkningsskog. Mest vanliga naturtypen är barrblandskog, med påtagligt inslag av lövträd i den skog som kommer upp på hyggerna. I området finns ett parti med ädellövträd, lönn och bok, med inslag av gammal grov asp och björk samt rikligt med hassel och inväxande ung gran.

Väster om barrblandskogen, som beskrivs i stycket ovan, ligger ett ganska stort område med olikåldrig blandskog med gran, björk, tall, asp och enstaka ekar samt i södra delen hassel. Det finns inslag av död ved, på sina håll rikligt. Busk- och fältskiktet är glest och på

marken dominerar mossor. Marken är ganska blockig och ibland svårframkomlig. Ett flertal friställda lövträd finns i denna skog.

Ännu längre västerut, mot reservatets västra gräns, finns ett litet område som utgörs av ädellövskog med ek, lind, lönn, ask och döda almar samt inslag av triviallövträd och hassel i buskskiktet. Även enstaka spärrgreniga ekar och gammeltallar finns i denna del av reservatet. Därutöver innanför stränder i sydvästra delen av reservatet finns två svåmlövskogar som domineras av klibbal.

Även en registrerad nyckelbiotop, omfattande 1,1 hektar, finns i centrala delen av naturreservatet och är klassad som barrskog (Skogsstyrelsens beteckning: N 4657-1998).

De befintliga naturvärdena är knutna till strukturer som gamla tallar och ädellövträd. Ett flertal rödlistade och skyddsvärda arter har noterats. Större delen av naturreservatets skogar har goda förutsättningar för naturvårdsbränning vilket kan styrka och öka områdets naturvärden.

Limniska miljön

Öns strandzoner domineras av sten och blockbottnar. Partier av Ridöns strandsträcka är täckta av vassbälten. Grundområdena närmast ön har översiktligt inventerats med avseende på vattenväxter. Gul näckros sträcker sig utefter vassbältena. Cirka två till tre meter ut från strandkanten övergår bottensubstratet till sand och grus, vilket ännu längre bort övergår till lera. I samband med inventeringarna påträffades främst ålnate, gul näckros, smal vattenpest (främmande art) och en kransalg av släktet slinken (*Nitella*).

En översiktlig undersökning av bottenfaunan har gjorts på en punkt på nordöstra Ridön ut mot södra Prästfjärden. Området är väl exponerat och vattenomsättningen ligger på god nivå.

Bottensubstratet utgörs främst av sten och block, med påväxt av trådalger, och inbäddningen är låg. Resultaten visade en måttlig hög individtäthet som dominerades av nattsländelarver. Även sötvattnengråsuggan, ett kräftdjur, hittades vid detta tillfälle. Ett påtagligt fåtal snäckor (endast fyra individer) påträffades vid provtagningstillfället i jämförelse med andra lokaler i Mälaren som studerats vid tidigare tillfällen. Anledningen till det är oklar.

År 2011 gjordes en makrofytinventering i Mälaren där Södra Björkfjärden ingick. Ett flertal intressanta arter påträffades under

denna inventering, däribland getraggsalg, nålsäv, stor näckmossa och styvt braxengräs. Med avseende på makrofyter, har området erhållit god ekologisk status. Det är oklart hur många av dessa arter som förekommer inom Ridöns naturreservat, men bland vattenlevande växter, som har rapporterats från reservatet, kan gräsnate, hårslinga och ålnate nämnas.

Fortsatta inventeringar av den limniska miljön bedöms viktiga för att få bättre kunskap om bland annat bottensubstrat, bottenfauna och fiskhabitat, samt förekomst av skyddsvärda arter. I dagsläget är kunskapsläget ofullständigt.

Nationellt värdefull sjö

Naturvårdsverket, dåvarande Fiskeriverket samt Riksentikvarieämbetet pekade år 2007 ut vattenmiljöer med höga värden för natur, kultur och fiske. Mälaren räknas i sin helhet som ett nationellt värdefullt vatten för naturvården, och bland annat Södra Björkfjärden samt Prästfjärden, där Ridön ligger, hör till sjöns kärnområden med särskilt höga naturvärden. Fiskeriverket kategoriserade Mälaren som nationellt särskilt värdefull för fisk och fiske.

Rödlistade arter och signalarter

I tabell 2 nedan anges rödlistade arter och signalarter som observerats i reservatet vid fältbesök och inventeringar. Området är översiktligt inventerat av Skogsstyrelsen vid nyckelbiotopsinventeringen 1998. Ytterligare värdefulla arter kan finnas i reservatet.

Tabell 2. Rödlistade arter och signalarter som har noterats i naturreservatet. Notera att tabellen bygger på inventeringarna som finns i källförteckningen. Kolumnen kategori anger status för arten. Rödlistekategorierna följer SLU ArtDatabanken 2020: CR = akut hotad (Critically Endangered), EN = starkt hotad (Endangered), VU = sårbar (Vulnerable) och NT = nära hotad (Near Threatened). Kategorin S visar vilka som är signalarter enligt Skogsstyrelsen.

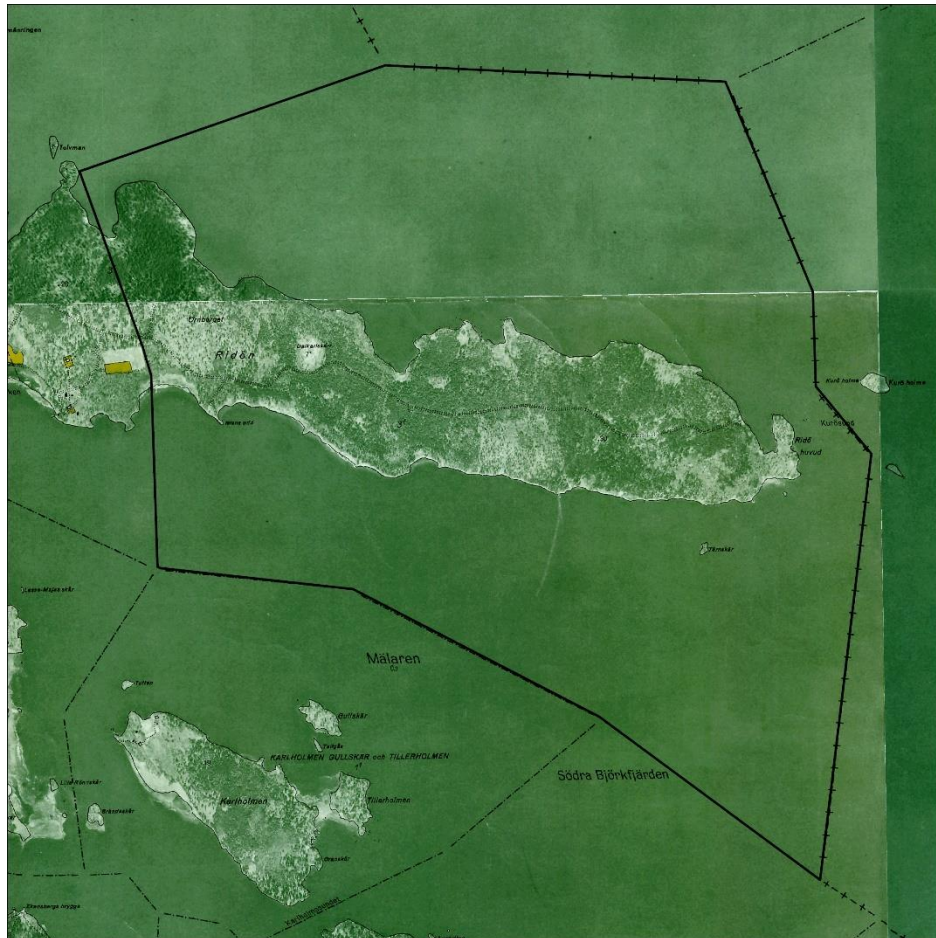
Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Kategori
Kärlväxter		
ask	<i>Fraxinus excelsior</i>	EN
skogsalm	<i>Ulmus glabra</i>	CR
Svampar		
ekticka	<i>Fomitiporia robusta</i>	NT
hasselticka	<i>Dichomitus campestris</i>	S
rynkskinn	<i>Hermanssonia centrifuga</i>	VU
svartöra	<i>Auricularia mesenterica</i>	NT
tallticka	<i>Porodaedalea pini</i>	NT
Insekter		
björksplintborre	<i>Scolytus ratzeburgii</i>	S
Fåglar		
drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT
gråkråka	<i>Corvus corone cornix</i>	NT
gråtrut	<i>Larus argentatus</i>	VU
mindre hackspett	<i>Dryobates minor</i>	NT
talltita	<i>Poecile montanus</i>	NT

Historisk markanvändning

Ridöns landskap har påverkats av mänsklig aktivitet sedan länge och har ett högt kulturhistoriskt värde. De första bofasta människorna på Ridö var ängsvaktare och höskörden gick till Hovstallets hästar i Stockholm eftersom öarna ägdes av Kronan. På generalstabskartan finns Hofstallsängarna namngivna.

Av häradskartan från 1900-talets början framgår att hela reservatsområdet i huvudsak var barrskogsbevuxet. På 1950-talet levde fem familjer på Ridö och samtliga var självhushållande på det som jord, sjö och skog gav dem. Av flygbild i den ekonomiska kartan från 1950-talet framgår att en stor del av skogsareal nyligen hade gallrats och avverkats (Fig. 2). Den ekonomiska kartan från 1980-talet visar i stort sett samma läge med stora avverkningsytor spridda över Ridöns skogar.

Inga registrerade fornlämningar finns i reservatet. Däremot finns det en kulturhistorisk lämning, fartyglämning (beteckning: L2013:4148), söder om Ridöns smalaste del.

Figur 2. Utsnitt ur ekonomiska kartan från 1953–1959. Reservatsgränsen (svart linje) är ungefärlig och kartans geometrier och proportioner är inte exakta.

Bakgrundskarta: © Lantmäteriet, Historiska kartor, beteckningar: J133-10H5i59, J133-10H5j59, J133-10H6i59 och J133-10H6j53.

Slitage- och störningskänslighet

I dagsläget finns inte några tecken på slitage i området.

Byggnader och anläggningar

Inga byggnader finns inom området vid reservatsbildandet.

En brukningsväg går genom ön i väst-östlig riktning. Ett par mindre brukningsvägar utgår från huvudbrukningsvägen i sydlig riktning.

En vattenledning går genom området, söder om Ridön, i väst-östlig riktning.

Jakt och fiske

I dagsläget tillhör jakträtten markägaren och får ske enligt gällande jaktlagstiftning, dock med de begränsningar som följer av

reservatsföreskrifterna. Jakt på morkulla, tjäder, orre och järpe är förbjuden i reservatet. Fiske regleras inte i reservatsföreskrifterna.

Vid uttransport av fällt högvilt får inte tyngre fordon än terrängskoter (enligt lagen 2001:559 om vägtrafikdefinitioner), till exempel så kallad fyrhjuling, användas. Det är angeläget att uttransporten görs så att minsta möjliga skada på mark och vegetation uppstår.

2. Plan för områdets skötsel

Övergripande mål och skötsel

Det övergripande målet med skötseln är att uppfylla syftet med reservatet.

Detta ska uppnås genom att:

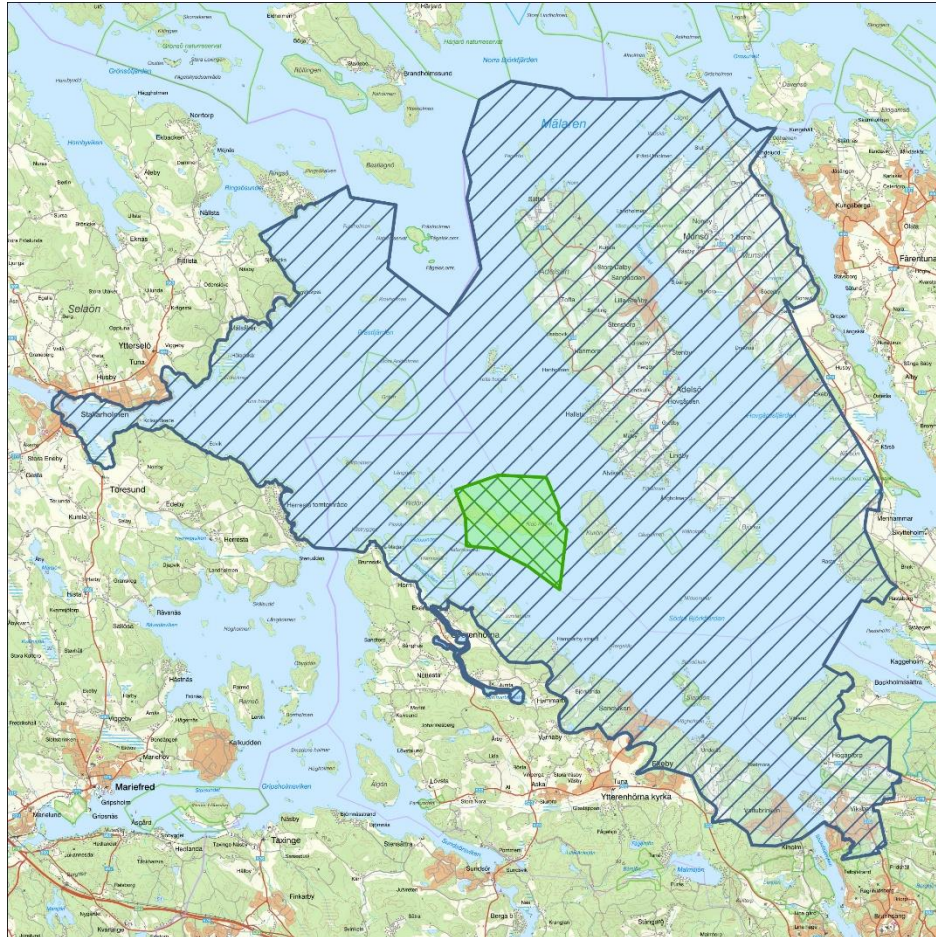
- området undantas från skogsbruk,
- områdets skogsmark i huvudsak utvecklas under naturliga processer där naturvårdsbränning är en prioriterad skötselåtgärd i lämpliga intervall inom de delar av skogsmarken som lämpar sig för det,
- enstaka ädellövträd i relativt ljusöppna lägen friställs,
- gran som konkurrerar med värdefulla tallar eller ädellövträd röjs bort,
- särskilt skyddsvärda arter ges goda förutsättningar att finnas kvar och utvecklas,
- det finns förutsättningar för det rörliga friluftslivet genom enkla anordningar såsom stig och information.

Åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper

Inom naturreservatet finns inga kända fynd av arter eller naturtyper som omfattas av Naturvårdsverkets åtgärdsprogram för hotade arter och naturtyper. Om förekomst av sådana arter inom naturreservatet skulle påträffas, ska åtgärder för arter som omfattas av åtgärdsprogram utföras i enlighet med programmet, i den utsträckning det är förenligt med reservatets syfte, föreskrifter och skötselplan.

Södra Mälarens vattenskyddsområde

Ridöns naturreservat ligger inom Södra Mälarens vattenskyddsområde (Fig. 3). Reservatet omfattas av både primär och sekundär skyddszon.

Figur 3. Läge för Ridöns naturreservat (grönmarkerat område) inom Södra Mälarens vattenskyddsområde (blåmarkerat område). Bakgrundskarta: SWEREF 99 TM, © Lantmäteriet, geodatasamverkan 2025.

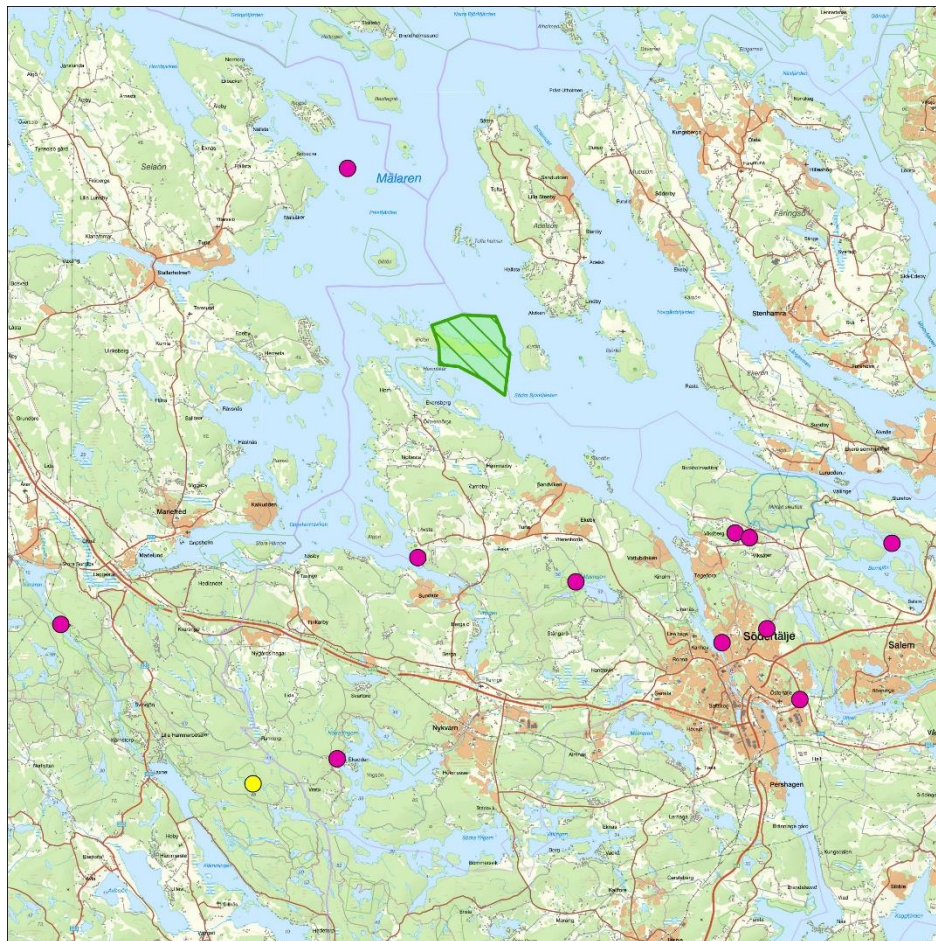
Åtgärder som rör hela reservatet

Naturvårdsbränningar

De delar av området som bedöms kunna gynnas av brand och har rätt förutsättningar för naturvårdsbränningar kan skötas genom återkommande naturvårdsbränning med lämpliga intervall. En separat övergripande brandplan bör utarbetas för hela reservatet där de områden som lämpar sig för naturvårdsbränning identifieras och avgränsas samtidigt som prioriteringsordning och brandintervall fastställs. Inför varje enskild bränning bör en detaljerad bränningsplan, som beskriver åtgärden i detalj, upprättas. Föreslagna åtgärder enligt dessa bränningsplaner ska vara överens

med skydds- och ordningsföreskrifter för Södra Mälarens vattenskyddsområde och ska förankras med den berörda vattenproducenten. Skyddsåtgärder ska vidtas för att minimera risk för förorening av dricksvatten. Alla bränningar ska förankras med räddningstjänsten såväl som markägare och närboende ska informeras i god tid.

Hittills har naturvårdsbränning inte aktivt använts som en skötselåtgärd i Stockholms län. Det närmsta området, där återkommande naturvårdsbränningar utförs, ligger i Södermanlands län, där ett flertal naturreservat omfattas av denna skötselåtgärd i naturvårdande syfte. Därutöver sker skogsbränder orsakade av både naturliga skäl och mänskliga aktiviteter regelbundet på landskapsnivå (Fig. 4). Även dessa är av betydelse för brandgynnade och -beroende arter och bidrar till deras förekomst.

Figur 4. Skogsbränder (> 0,1 hektar) som har uppstått sedan 2018 (rosa prickar) samt genomförda naturvårdsbränningar (gul prick) inom 20 kilometer från Ridöns naturreservat (grönmarkerat område). Källa: © Skogsstyrelsen, Skador på skog. Bakgrundskarta: SWEREF 99 TM, © Lantmäteriet, geodatasamverkan 2025.

Genomförande av naturvårdsbränningar i Ridöns naturreservat i framtiden har en stor potential till att utveckla och gynna både

förekomst och spridning av brandberoende (pyrofila) samt brandgynnade arter på lokal såväl som regional nivå.

Invasiva och främmande arter

Enligt föreskrifterna får bekämpning av invasiva och främmande arter ske i reservatet. Detta gäller såväl på land som i vatten. Bekämpning bör ske på sådant sätt att det inte onödigtvis medför skador på naturvärden i reservatet. Åtgärderna kan syfta till att minska utbredningen av invasiva och främmande arter som har etablerat sig eller till att förebygga etablering och spridning i reservatet. Med invasiva och främmande arter menas här sådana invasiva främmande arter som är förtecknade av EU, sådana arter som i övrigt är listade som invasiva av Naturvårdsverket samt övriga arter som inte har sin naturliga utbredning här och som spridits till området i närtid av människan.

Hantering av riskträd

Döda eller skadade träd som står så till att de utgör risk för att falla ut på väg, över stig eller rastplats bör kapas eller fällas och dras åt sidan för att förhindra skada. Stammen bör bevaras så intakt som möjligt.

Skötselområden

Reservatet är indelat i sex övergripande skötselområden utifrån naturtyp och skötselbehov. De har i vissa fall delats in i delområden där skötseln preciseras. Områdena redovisas på skötselkartan, bilaga A.

Skötselområde 1 – Svämlövskog (1,8 ha)

Beskrivning

Skötselområdet består av två delområden som utgörs av svämlövskog på sydvästra delen av den del av Ridön som ingår i naturreservatet. Svämlövskogar översvämmas regelbundet i varierande utsträckning i samband med högvatten i Mälaren. Trädskiktet domineras av klibbal som är upp till cirka 60 cm i diameter. Buskskiktet saknas men klenare träd ner till cirka 10 cm i diameter finns spridda i delområdena. Fältskiktet är rikt på halvgräs, gräs och örter, bland annat strandlysing och topplösa. Viss förekomst av död ved, både liggande och stående, finns i delområdena.

Bevarandemål

Granfria svämlövskogar med naturlig succession som utvecklas fritt till granfria naturskogsliknande äldre strandlövskogar med högt antal gamla träd och rikligt med död ved.

Rödlistade och skyddsvärda arter ska ges goda förutsättningar att etablera sig och förekomsten ska helst öka i området.

Skötsel

Skötselområdet lämnas i huvudsak för fri utveckling för att på sikt utvecklas till gammal strandlövskog av naturskogslikande karaktär. Gran hålls efter så att den inte kommer in och etablerar sig i delområdena.

Skötselområde 2 – Barrskog (7,4 ha)

Beskrivning

Skötselområdet består av två delområden som utgörs av yngre-medelålders granskog. Det norra delområdet 2a utgörs av en tät medelålders granskog med ett stort inslag av död ved, framför allt i form av nyligen döda granar. Buskskiktet saknas och fältskiktet har varit glest på grund av det täta trädskiktet, något som är under utvecklingen i dagsläget. Jorden är finkornig dock mer blockig och grusig på höjden. Det södra delområdet 2b består av en yngre ensartad granskog och är relativt fattig på biologiskt värdefulla strukturer, dock förekommer mindre grupper av nyligen döda granar.

Bevarandemål

Gammal, variationsrik barrskog med död ved i olika nedbrytningsstadier och varierande inslag av lövträd, beroende av markens förutsättningar, som har utvecklats till följd av naturlig succession.

Skötsel

Inom delområdet 2a kan enstaka ekar friställas. Del av gran inom delområdet 2b kan gallras i syfte att skapa mångfaldighet och luckighet i trädbeståndets struktur samt för att gynna lövträd. Skötselområdet lämnas i huvudsak för fri utveckling där naturliga störningar och processer får styra skogens utveckling.

Skötselområde 3 – Lövblandad barrskog med inslag av ädellövskog (37,4 ha)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av två delområden och består av ett flertal olika skogstyper med en gemensam karaktär där lövträd dominerar trädskiktet men inslag av barrträd är påtagligt. Trädslag i delområdet 3a är brett och vissa delar domineras av klibbal och björk, vissa av gran eller tall, medan andra består av främst trivial- och ädellövträd med hassel i buskskiktet. Skogens ålder varierar avsevärt, från nyligen avverkade delar till skogar med ålder på över 90 år. Därutöver består ett litet område vid Dalkarlskärret av öppen mark med vegetation av ängskaraktär. Detta delområde omfattar även två mindre partier med hållmarkstallskog. Delområdet 3b består främst av lövskog med inslag av ädellövskog. Trädskiktet domineras av medelålders ek men enstaka trädindivider av lönn och bok såväl som gammal asp och björk finns. Buskskiktet består av hassel och uppväxande ung gran. Enstaka grova och gamla träd förekommer inom hela skötselområdet men död ved är sparsam.

Bevarandemål

Bibehålla och utveckla variationsrik lövblandad barrskog med inslag av löv- och ädellövskog samt hållmarkstallskog, beroende av markens förutsättningar. På sikt är målet att luckig struktur utvecklas, mängden död ved ökar och andel gamla träd blir högre.

Rödlistade och skyddsvärda arter ska ges goda förutsättningar att etablera sig och förekomsten ska helst öka i området.

Skötsel

Lövgynnande skötselåtgärder i form av röjning eller gallring av gran, friställning av enstaka ädellövträd i solbelyst läge och, vid behov, veteranisering av lämpliga medelålders träd i syfte att minska åldersglappet till gamla ädellövträd inom hela skötselområdet. Enstaka yngre lövträd kan friställas i syfte att på sikt säkerställa förekomst av efterträdare till de äldre lövträden. Inom partier med hållmarkstallskog bör värdefulla tallindivider friställas och uppväxande gran röjas bort i syfte att gynna tallar i solbelysta lägen och bibehålla ljusöppen miljö. Röjning av gran får upprepas vid behov. Planterad gran ska röjas eller gallras från nyligen avverkade delar i delområdet 3a och även återkommande röjning av hassel kring lövträd kan utföras om befintliga naturvärden kopplade till

lövträd är högre än de värden som är kopplade till hassel. Vid röjningar och gallringar bör lind gynnas.

Skötselområde 4 – Skogsbrukspåverkad barrblandskog (78,0 ha)

Beskrivning

Skötselområdet består framför allt av skogsbrukspåverkad barrblandskog. Stora delar av skötselområdet täcks av en blandning mellan röjnings-, gallrings- och slutavverkningsskog. Huvuddelen av skötselområdets skog är yngre än 50 år men ett par mindre områden med medelålders-äldre skog finns, däribland Skogsstyrelsens nyckelbiotop som har klassats som barrskog. Detta skötselområde omfattar även tre mindre partier med hållmarkstallskog. Västra delområdet 4a består av en heterogen barrblandskog på näringsfattiga marker.

Bevarandemål

Flerskiktad barrblandskog med inslag av löv- och ädellövträd samt hållmarkstallskog. Brandpräglade strukturer och livsmiljöer förekommer och på sikt utvecklas skötselområdet till en variationsrik, gammal, olikåldrig och heterogen skog med rikligt inslag av död ved i olika nedbrytningsstadier samt brandspår.

Skötsel

Naturvårdande skötselåtgärder för att påskynda utvecklingen till skog av naturskogskaraktär med förekomst av strukturer och livsmiljöer för ovanliga arter, bland andra kan naturvårdsbränning, inklusive punktvis bränning, vara en särskilt lämplig skötselåtgärd här. På vissa platser kan åtgärderna behövas för att gynna hög andel lövträd eller tall. Vid röjningar bör de avverkade träden lämnas kvar. Inom partier med hållmarkstallskog bör värdefulla tallindivider friställas och uppväxande gran röjas bort i syfte att gynna tallar i solbelysta lägen och bibehålla ljusöppen miljö. Skötselområdet lämnas i huvudsak för fri utveckling där naturliga störningar och processer får styra skogens utveckling.

Skötselområde 5 - Äldre barrblandskog (37,8 ha)

Beskrivning

Skötselområdet omfattar större del av reservatets äldre skogar längs stranden såväl som skog på Tärnskär och ett litet skär söder om Ridö huvud. Skogen utgörs främst av blandskog med naturlig

succession, dock förekommer mindre partier som domineras av gammal gran med naturlig föryngring såväl som sumpskog. Bitvis är inslag av löv- och ädellövträd påtagligt. I stora delar av skötselområdet finns allmän till riklig förekomst av död ved i olika nedbrytningsstadier, främst i form av lågor. Bitvis är inslag av stående döda granar rikligt. Död ved förekommer även i form av enstaka lågor som befinner sig delvis under vattenytan längs strandlinjen och utgör en viktig livsmiljö för limniska arter.

Bevarandemål

Variationsrik, flerskiktad barrblandskog av naturskogskaraktär med inslag av barr-, löv-, ädellöv- och sumpskog, beroende av markens förutsättningar. Området har god tillgång på död ved i olika nedbrytningsstadier.

Rödlistade och skyddsvärda arter ges goda förutsättningar att etablera och föröka sig i området.

Skötsel

Inom de mindre sumpskogsområdena kan insatser i form av röjning eller ringbarkning av uppväxande gran utföras på ställen där granen breder ut sig på bekostnad av lövträd. Fällda granar bör lämnas kvar i området. Vid behov får värdefulla tallindivider friställas. Skötselområdet lämnas i huvudsak för fri utveckling där naturliga störningar och processer får styra skogens utveckling.

Skötselområde 6 – Öppet vatten (573,9 ha)

Beskrivning

Skötselområdet utgörs av ett stort vattenområde, vilket täcker ungefär tre fjärdedelar av reservatets totalareal. Vattenkvaliteten i området har god ekologisk status. De översiktliga inventeringarna som har gjorts visar inte på att det finns några rödlistade eller särskilt känsliga arter i detta område, dock har inga fördjupade inventeringar eller studier genomförts hittills. Däremot har förekomst av två främmande arter, vattenpest och smal vattenpest, noterats. Även ett mindre område med vass söder om svämlövskogen i västra delen av naturreservatet ingår i detta skötselområde. Inga tydliga rester av hävdgynnad flora har hittats inom vassområdet.

Bevarandemål

Bevara områdets karakteristiska flora och fauna samt tillgodose att god vattenkvalitet ej försämras.

Skötsel

Skötselområdet lämnas i huvudsak för fri utveckling. Vid behov får förebyggande såväl som aktiva åtgärder vidtas för att begränsa förekomst och spridning av främmande arter inom skötselområdet om dessa åtgärder inte äventyrar områdets naturvärden.

Vattenområdets flora och fauna bör undersökas vidare. Artspecifika åtgärder får vidtas om kännedom om rödlistade, skyddsvärda eller känsliga limniska arter tillkommer. Om ett behov uppstår får vassröjning utföras i syfte att gynna förekomst av särskilt känsliga arter.

Friluftsliv

Mål

Reservatet ska vara tillgängligt för allmänheten enligt allemansrättens principer, men med de begränsningar som följer av reservatsföreskrifterna.

Tillgänglighet

Naturreservatet nås enklast med egen båt eller kajak. Relativt nyligen anlagd brukningsväg samt äldre brukningsväg leder genom reservatet, men några markerade och underhållna stigar finns inte och något behov av sådana bedöms inte heller finnas i dagsläget. På sikt, om ett behov uppstår, får markerade stigar anläggas i reservatet och brukningsvägarna kan vara delar av sådana stigar.

Observera att det finns inga bryggor inom reservatet och de bryggorna vid fritidshus på västra delen av ön får inte nyttjas av reservatsbesökare.

Informationsskyltar samt utmärkning av reservatets gränser

Information om reservatet och dess föreskrifter ska finnas på informationsskyltar som framställs enligt Naturvårdsverkets riktlinjer. Sådana skyltar ska sättas upp på lämpliga platser vid reservatets gräns eller i anslutning till reservatet, se förslag till placering på skötselkartan, bilaga A. Utöver dessa bör möjlighet att placera en informationsskylt vid Horns brygga som ligger utanför naturreservatet utvärderas.

Reservatets gränser ska märkas ut enligt Naturvårdsverkets riktlinjer.

Stig

Om ett behov uppstår, kan en markerad stig anläggas inom reservatet.

Reservatsförvaltning och tillsyn

Länsstyrelsen i Stockholms län är förvaltare av reservatet. Det innebär ett övergripande ansvar för att syftet med reservatet uppnås och omfattar ansvar för bland annat naturvårdsåtgärder, informationstavlor och annan skyltning samt kontakt med markägare och andra berörda.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet enligt miljöbalken. Området kan övervakas av Länsstyrelsen eller av en särskilt anlitad naturbevakare.

Naturvårdsförvaltningens ekonomi

Finansiering av naturvårdsförvaltningen sker genom Naturvårdsverkets anslag för skötsel av naturvårdsobjekt m.m. Förvaltningskostnaderna utgörs av gränsmarkering, informationsskyltning, anläggande och underhåll av anordningar för friluftslivet, naturvårdsåtgärder, övervakning samt dokumentation och uppföljning.

Dokumentation och uppföljning

Befintlig dokumentation

Skogen är dokumenterad från beståndssynpunkt i de inventeringar som gjordes i samband med framtagandet av skötselplanen. Vid Skogsstyrelsens inventeringar har en nyckelbiotop om 1,1 hektar avgränsats inom reservatsområdet, varvid enstaka artfynd har dokumenterats.

Reservatets limniska miljöer är dokumenterade vid inventering av makrofyter i Mälaren år 2011 såväl som vid undersökning av makrofyter runt Ridön inför framtagandet av skötselplanen.

Kommande dokumentation

Reservatet bör dokumenteras ytterligare för att öka kunskapen om områdets naturvärden. Undersökningar som Länsstyrelsen låter genomföra i syfte att dokumentera reservatsområdet eller skapa

underlag för skötselåtgärder får ske utan hinder av reservatsföreskrifterna. Exempelvis kan växter och djur behöva samlas in för artbestämning.

Uppföljning av naturvärden och naturtillstånd kan på sikt leda till att ytterligare skötselåtgärder blir aktuella, med syfte att bibehålla och utveckla reservatets naturvärden. Skötselplanen får i så fall revideras eller kompletteras.

Uppföljning av genomförda skötselåtgärder

Länsstyrelsen ansvarar för dokumentation och uppföljning av genomförda skötselåtgärder. En uppföljning av förändringar i naturtillståndet och naturvärdena som följd av de naturliga förloppen bör göras om cirka 10–20 år. Då kan även revidering av skötselplanen bli aktuell.

Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljning och utvärdering ska göras i enlighet med Naturvårdsverkets riktlinjer för uppföljning av skyddade områden. Länsstyrelsen kan efter skötselplanens fastställande komplettera med parametrar och mätmetoder för att följa upp och utvärdera uppsatta bevarandemål.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Tabell 3 utgör underlag och stöd för förvaltaren vid planering av åtgärder såväl lokalt i Ridöns naturreservat som regionalt i länet.

Tabell 3. Tabellen visar en sammanställning av åtgärder i skötselplanen och en uppskattning av när i tiden åtgärderna kan genomföras. Prioritering av åtgärderna sätts till 1–3 där 1 innebär att åtgärden har högsta prioritet och 3 innebär lägst prioritet.

Åtgärd	Tidpunkt	Plats	Prio
Gränsmarkering	Inom 1 år efter beslut	Reservatets gränser	1
Informationsskyltar	Inom 2 år efter beslut	Se skötselkarta, bilaga A	1
Naturvårdsbränning	Inom 10 år efter beslut	Lämpliga naturvårdsbränningsområden som framgår av övergripande bränningsplan	1
Lövgynnande skötselåtgärder	Inom 5 år efter beslut	2, 3, 4	1
Röjning/gallring av gran	Inom 5 år efter beslut	2b, 3a	2
Anläggning av stigar	Vid behov	Lämpliga sträckor	3
Tallgynnande skötselåtgärder	Vid behov	3, 4, 5	3
Röjning av uppväxande ung gran	Vid behov	1, 5	3
Vassröjning	Vid behov	6	3
Åtgärder kopplade till främmande arter	Vid behov	6	3

3. Litteraturlista

Andersson, A-M. 2012. *Enhörnas övärld*. Enhörna Hembygdsförenings informationsskrift, årgång 14, nummer 2.

Kyrkander, T. Bertilsson, A. och Örnberg, J. 2012. *Makrofytter i Mälaren 2011*. Länsstyrelsernas rapportserier: Stockholms län 2012:11; Uppsala län; Södermanlands län 2012:8; Västmanlands län 2011:27. ISBN: 978-91-7281-488-2.

Lantmäteriet, äldre lantmäterikartor och häradskarta:

Ur Rikets allmänna kartverks arkiv:

- Adelsö: ekonomiska kartan, år 1953, akt nr: J133-10H6j53;
- Björkö: häradsekonomska kartan, år [saknas], akt nr: J112-75-17;
- Kurön: ekonomiska kartan, år 1959, akt nr: J133-10H5j59;
- Stockholm: generalstabskartan, år 1919, akt nr: J243-75-1;
- Tofta holmar: ekonomiska kartan, år 1959, akt nr: J133-10H6i59;

- Tofta holmar: ekonomiska kartan, år 1981, akt nr: J133-10H6i81;
- Överenhörna: häradseconomiska kartan, år 1897–1901, akt nr: J112-75-16;
- Överenhörna: ekonomiska kartan, år 1959, akt nr: J133-10H5i59;
- Överenhörna: ekonomiska kartan, år 1981, akt nr: J133-10H5i81.

Länsstyrelsen i Stockholms län. 2019. *Grön infrastruktur, Regional handlingsplan för Stockholms län*. Rapport 2019:12. ISBN: 978-91-7281-909-2.

Länsstyrelsen i Stockholms län. 2019. *Grön infrastruktur i Stockholms län, Bakgrund och tillstånd 2018*. Rapport 2019:10. ISBN: 978-91-7281-901-6.

Länsstyrelsen i Stockholms län och Skogsstyrelsen. 2007. *Strategi för formellt skydd av skog i Stockholms län*. Länsstyrelsens rapport 2007:26. ISBN: 978-91-7281-280-2.

Naturvårdsverket. 2003. *Att skylta skyddad natur – en vägledning om skyltar, foldrar, vägvisning, gränsmarkering och Internet*. ISBN: 91-620-1233-9.

Naturvårdsverket. 2003. *Bevarande av värdefulla naturmiljöer i och i anslutning till sjöar och vattendrag – en vägledning*. Rapport 5330. ISBN: 91-620-5330-2.

Naturvårdsverket. 2005. *Naturvårdsbränning, Vägledning för brand och bränning i skyddad skog*. Rapport 5438. ISBN: 91-620-5438-4.

Naturvårdsverket. 2013. *Förvaltning av skogar och andra trädbärande marker i skyddade områden – vägledning för förvaltning av nationalparker, naturreservat, Natura 2000-områden och områden med naturvårdsavtal*. Rapport 6561. ISBN: 978-91-620-6561-4.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2023. *Natur- och kulturvårdande skötsel av skog, Nationell strategi för skötsel av formellt skyddade och frivilligt avsatta skogar till 2030*. Naturvårdsverkets rapport 7122. ISBN: 978-91-620-7122-6.

Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen. 2024. *Nationell strategi för formellt skydd av skog*. Naturvårdsverkets rapport 7168. ISBN: 978-91-620-7168-4.

Nitare, J. 2019. *Skyddsvärd skog. Naturvårdsarter och andra kriterier för naturvärdesbedömning*. Skogsstyrelsen, Jönköping. ISBN: 978-91-986297-5-0.

Riksantikvarieämbetet. 2025. Kulturmiljöserver Fornsök. <https://app.raa.se/open/fornsok/> (uttag 2025-06-30).

Skogsstyrelsen. 2025. Skogsstyrelsens karttjänst Skogens pärlor. <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> (uttag 2025-08-15).

Skogsstyrelsen. 2025. Skogsstyrelsens karttjänst Skador på skog. <https://kartor.skogsstyrelsen.se/kartor/> (uttag 2025-08-15).

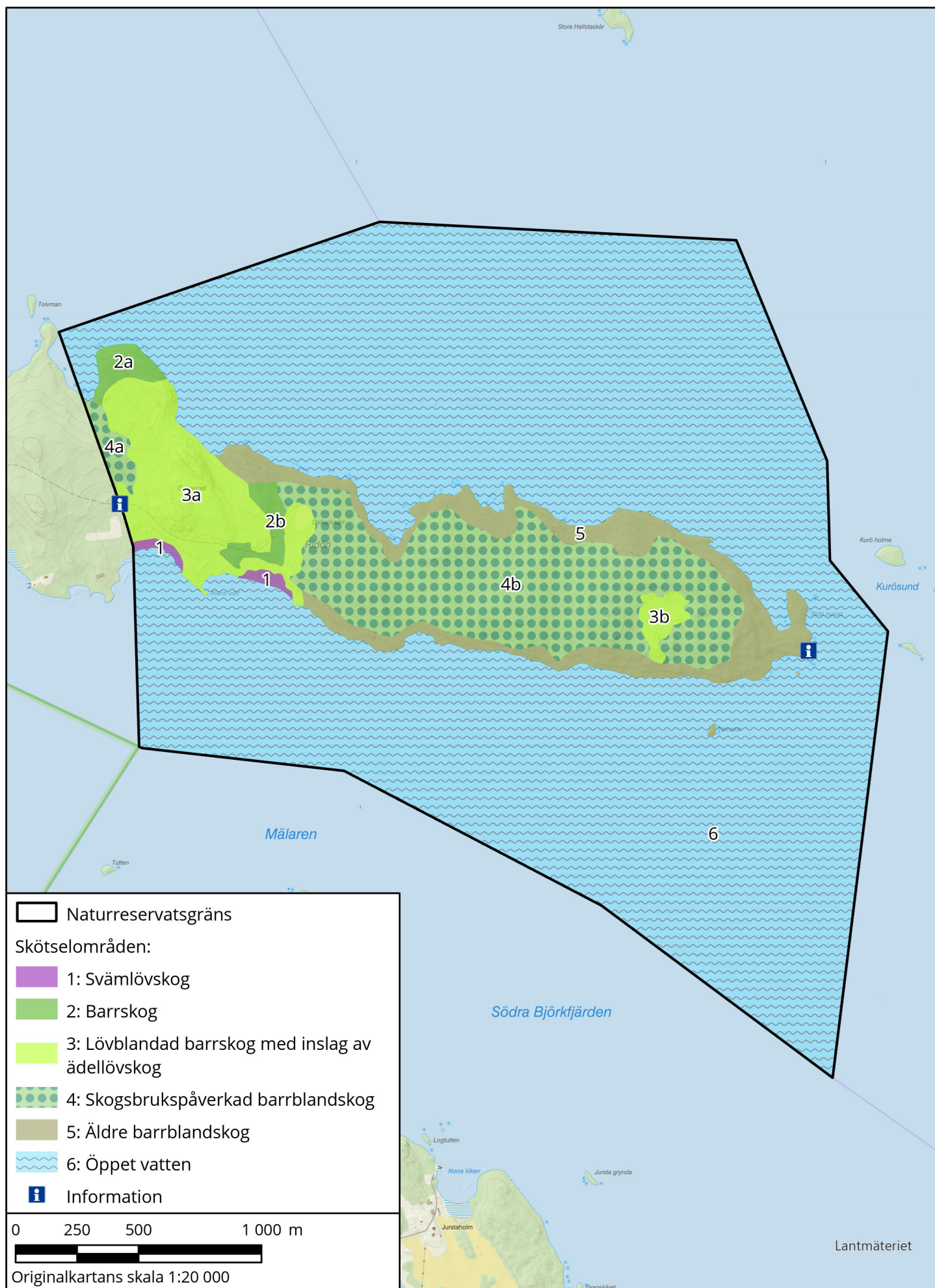
SLU Artdatabanken. 2025. Artportalen. <https://artportalen.se/> (uttag 2025-11-21).

SLU Artdatabanken. 2020. *Rödlistade arter i Sverige 2020*. SLU, Uppsala. ISBN: 978-91-87853-55-5.

Södertälje kommun. 2013. *Översiktsplan 2013–2030* (antagen den 28 oktober 2013).

4. Bilagor

A. Skötselkarta, skötselområden och anordningar

Teknisk beskrivning

Datum: 2025-11-25

Ärendenummer: SKS 1120069

Handläggare: Katrine Andersson

Mätmetod: Satellitmätning NRTK-tjänst

Framställd genom: Nymätning

Objektnamn: Naturreservat Ridö

Kommun: Södertälje

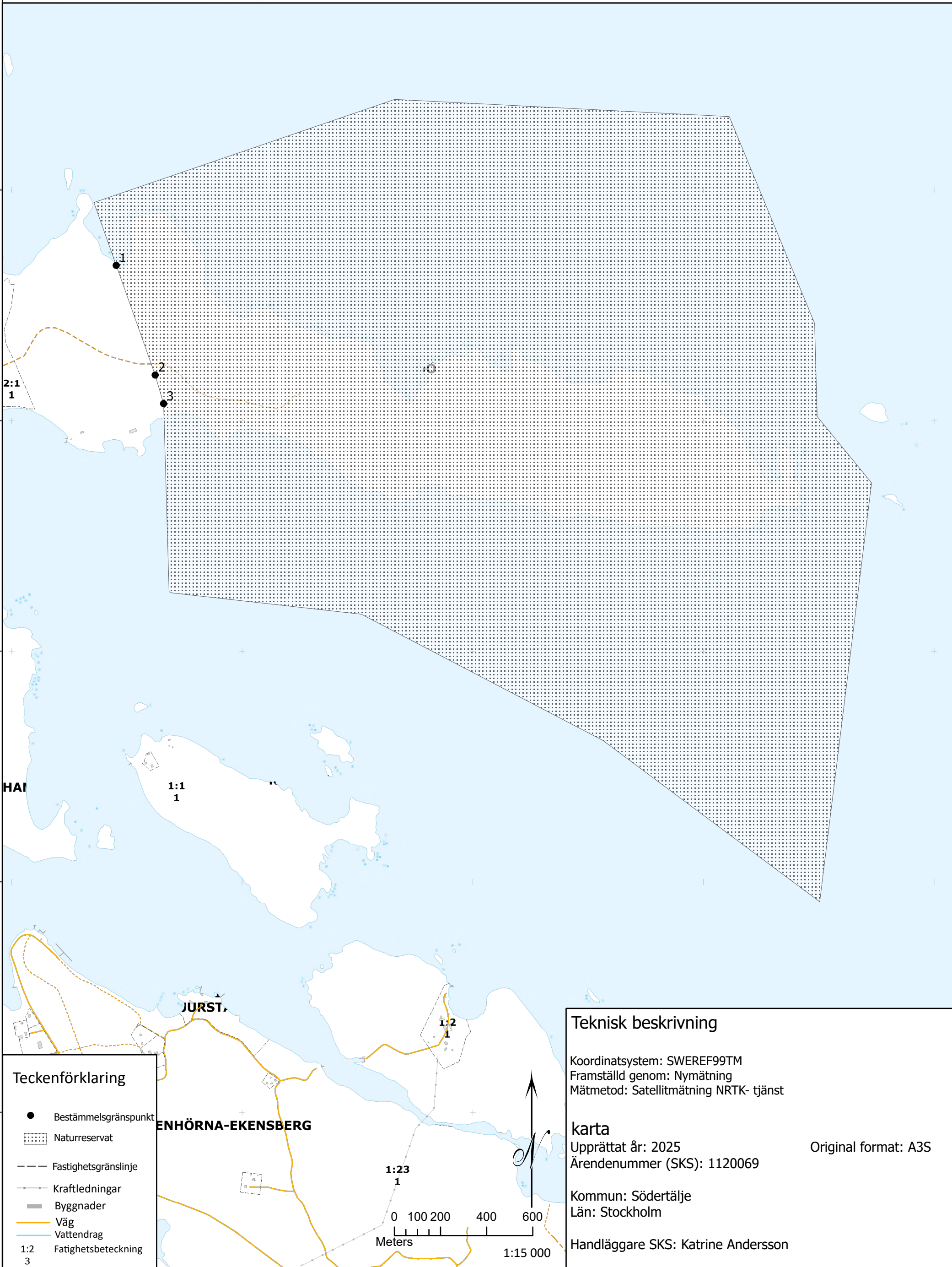
Län: Stockholm

Koordinatsystem: SWEREF99_TM

Koordinatkvalitet: (0,5) m

Punkt ID	Norr (N)	Öst (E)	Punkttyp
Bestämmelegränspunkter			
1	6579673,07	637453,67	BGRA
2	6579197,58	637622,62	BGRA
3	6579073,65	637659,07	BGRA

BGRA: bestämmelegränspunkt

Teckenförklaring

- Bestämningsgränspunkt
- ▨ Naturreservat
- - - Fastighetsgränslinje
- Kraftledningar
- Byggnader
- Väg
- Vattendrag
- 1:2 3 Fatighetsbeteckning

Teknisk beskrivning

Koordinatsystem: SWEREF99TM
Framställd genom: Nymätning
Mätmetod: Satellitmätning NRTK- tjänst

karta

Upprättat år: 2025
Ärendenummer (SKS): 1120069

Kommun: Södertälje
Län: Stockholm

Handläggare SKS: Katrine Andersson

Original format: A3S

Hur man överklagar hos regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet

Var ska beslutet överklagas

Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas till **regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet**.

Hur man utformar sitt överklagande m.m.

I skrivelsen ska du:

- tala om vilket beslut du överklagar, t.ex. genom att ange ärendets nummer (diarienummer);
- redogöra för hur du anser att beslutet ska ändras.

Du bör också redogöra för varför du anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.

Du kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt dig.

Behöver du veta mer om hur du ska gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.

Övriga handlingar

Om du har handlingar eller annat som du anser stöder din ståndpunkt, så bör du skicka med det.

Var inlämnas överklagandet

Din skrivelse ska inlämnas/skickas **till Länsstyrelsen** via e-post eller postadress och inte till regeringen, Klimat- och näringslivsdepartementet.

Tid för överklagande

Länsstyrelsen måste ha fått din skrivelse **inom tre veckor** från den dag **beslutet kungjorts i ortstidning***, annars kan ditt överklagande inte tas upp.

Underteckna överklagandet

Din skrivelse ska undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress och telefonnummer.

* Införd i:

Dagens Nyheter	2025-12-17
Svenska Dagbladet	2025-12-17
Dagens Industri	2025-12-17
Länstidningen Södertälje	2025-12-17

Triviallövskog med ädellövinslag. Foto: Aivars Dunsķis, 2025.

Lövblandad barrskog. Foto: Aivars Dunsķis, 2025.

Riksdagen har antagit 16 miljökvalitetsmål som definierar det miljötillstånd som Sveriges miljöarbete ska sikta mot. Miljökvalitetsmålen definierar den miljömässiga dimensionen av Agenda 2030 i Sverige och har därför mååret 2030. Undantaget är Begränsad klimatpåverkan som har mååret 2045.

Att bilda detta naturreservat bidrar till att uppfylla fyra miljökvalitetsmål

Begränsad klimatpåverkan

Grundvatten av god kvalitet

Frisk luft

Hav i balans samt levande kust och skärgård

Bara naturlig försurning

Myllrande våtmarker

Giftfri miljö

Levande skogar

Skyddande ozonskikt

Ett rikt odlingslandskap

Säker strålmiljö

Storslagen fjällmiljö

Ingen övergödning

God bebyggd miljö

Levande sjöar och vattendrag

Ett rikt växt- och djurliv

KONTAKT

Mer information kan du få av Länsstyrelsens enhet för landskap och naturskydd.
Telefon: 010-223 10 00.

Beslutet finns också att läsa på vår webbplats,
www.lansstyrelsen.se/stockholm

ADRESS

Länsstyrelsen i Stockholms län
Box 22067
104 22 Stockholm
Besöksadress: Regeringsgatan 66